نکته

گفت‌وگو با «جان لائورس» کارگردان معاصر تئاتر بلژیک

هنر، سیاست‌زده شده است

رندی جنر

■ جان لائورس در سال ۱۹۵۷ در Antwrep بلژیک متولد شده است. این هنرمند ۵۳ ساله در پایان سال ۱۹۷۹ به همراه گروهی از هنرمندان دور هم گرد آمدند تا به هدف اصلی‌شان که ارایه تئاتری بصری با استفاده از موسیقی و زبان است، دست پیدا کنند. او و گروهش با اجرای قطعاتی از نمایش‌های معروف با تکیه بر حرکت و فرم، در حال تغییر شیوه و سبک و مرزهای فعالیت شغلی خود هستند. لائورس اگرچه در کشور کوچک بلژیک گروهش را تشکیل داده و فعالیت می‌کند، اما همواره آرزوی بین‌المللی شدن و بین‌المللی ماندن را در سر داشته است. او می‌گوید: «شرکت ما یک شرکت بین‌المللی است که فعالیت‌هایش فراتر از محدوده ملی است. ما نوازندگان از هشت یا ۹ ملیت مختلف را در حال حاضر در گروه‌مان داریم و حداقل با چهار یا پنج زبان از ملیت‌های مختلف کار می‌کنیم. این در حالی است که در کشور من هنوز دو زبان رایج نتوانسته‌اند پویایی و زنده بودن‌شان را به طور کامل حفظ کنند. گروهم را با کشورم مقایسه می‌کنم چون می‌خواهم نتیجه بگیرم که محدود شدن و متاثر بودن از اوضاع اجتماعی و سیاسی می‌تواند برای هنر و هنرمند مشکل‌ساز باشد. برای گروه ما تبدیل شدن، جاری بودن و گسترش یافتن از هر چیزی مهم‌تر است. ما از همان آغاز کارمان را به صورت بین‌المللی آغاز کردیم و اعتقاد داشته‌ایم که تاکید بر حس ناسیونالیستی و ماندن در این محدوده اشتباه بسیار خطرناکی خواهد بود. آثار Need company روی صحنه یک مثال خوب و زنده از نفی و تمایل برای از بین بردن حس قوی و تعصب ملی‌گرایی در دوران ماست.»یکی از راه‌های خروج از محدودیت‌های ملی و جغرافیایی چند زبانی بودن فعالیت‌های گروه Need Company است. لائورس همواره از سیاسی شدن هنر انتقاد می‌کند و معتقد است که این رویکرد متاسفانه ناگزیر هنر قرن حاضر را به خود مبتلا کرده

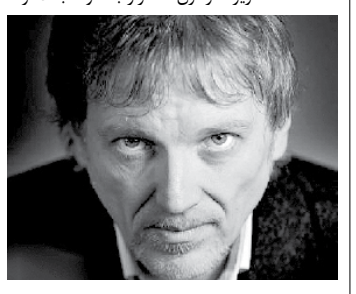

است: «همه‌چیز سیاسی است، اما هنر همه چیز نیست. هنر همیشه بین صفحات تاریخ گرفتار شده است. هنر متاسفانه در بسیاری از مراحل بیهوده مانده و هرگز هیچ اثری روی هیچ رویدادی از تاریخ نگذاشته است. در واقع می‌توان گفت که نتوانسته در مسیر تاریخ موثر باشد یا این مسیر را تغییر بدهد.»او در یکی از معروف‌ترین نمایش‌هایش با عنوان «خانه گوزن»، کشته‌شدن تنها روزنامه‌نگار جنگ کوزوو که برادر یکی از اعضای گروه است را محمل پرداخت داستان قرارداده و درباره داستان و رویکرد نگارش این قطعه نمایشی این‌گونه صحبت می‌کند: در خانه گوزن نخواسته‌ام داستان تیجن را دوباره روایت کنم. من در واقع با دستمایه قراردادن و الهام گرفتن از داستان او به صحبت درباره جنگ و از دست دادن دوستان پرداخته‌ام. من همواره در تلاش بوده‌ام که داستان او را جهانی کنم. بخشی از این نگرانی‌ها نشان می‌دهد که چگونه یک گروه از نمایشگران به طور فزاینده در تلاش برای مقابله با واقعیت‌های جنگ هستند.» آخرین نمایش جان لائورس که در اروپا اجرا شد و بسیار سر و صدا کرد و مورد توجه قرار گرفت، یک سه‌گانه تلخ در مورد غم و اندوه از دست دادن است. این سه‌گانه، سه قطعه نمایشی با عناوین «اتاق ایزابلا»، «خانه گوزن» و «فروشگاه خرچنگ» بود که هر سه به نوعی اندوه و غم از دست دادن را روایت می‌کردند: «خانه گوزن در مورد بسیاری از مردم است که کشته شده‌اند و در مورد انسان‌های مرده و زنده‌ای است که در مورد غم و اندوه‌شان صحبت می‌کنند. چیزی که در «خانه گوزن» به عنوان یک واسطه انسانی عمل می‌کند، باور بخش دیگری از چهره غمگین و چهره شاد از بخش‌های سه‌گانه طبیعت انسان است.»

منبع: ایران تئاتر

تماشاخانه

تمرین شنا در اتاق

■ نمایش ورود آقایان ممنوع به کارگردانی کتایون فیض‌مرندی براساس نمایشنامه‌ای از آرش عباسی تنها نمایش زنانه‌ای نیست که این روزها در سالن‌های تئاتر تهران به روی صحنه رفته است. سالن کوچک مولوی میزبان نمایش «تیم شنا» است که نویسندگی و کارگردانی آن را «جابر رمضانی» انجام داده و از سه مهر روی صحنه رفته است. تیم شنا داستان چهار دختر است که تصمیم می‌گیرند در خانه خود تمرین شنا کنند اما با مشکلات زیادی روبه‌رو هستند. مهسا ایرج‌پور، مریم نورمحمدی، الهه شه‌پرست و الهام جلالی نقش‌های این نمایش را بازی می‌کنند و برای شنا در تالار دانشجویی پایتخت آماده می‌شوند. «تیم شنا» پیش از این در جشنواره بین‌المللی دانشگاهیان روی صحنه رفته است و با استقبال خوبی از سوی تماشاگران و منتقدان روبه‌رو شده است. این نمایش هر روز ساعت ۱۸ در تالار کوچک مولوی واقع در خیابان ۱۶ آذر اجرا خواهد شد.

به دنبال حکم تزاری

عکس: ایران تئاتر

روسیه تزاری در سال ۱۹۱۷ میلادی، درگیر جنگی دشوار (جنگ جهانی اول) و شرایط بسیار سخت اقتصادی بود. در تاریخ ۲۱ فوریه ۱۹۱۷ عده‌ای از مردم شهر - پتروگراد - که در صف‌های طولانی نانوایی ایستاده بودند، از فقدان آرد و نبود نان به تنگ آمده و دست به شورش زدند و به غارت نانوایی‌ها پرداختند. فردای آن روز که در تقویم غیرروسی، مصادف با اول ماه می و روز جهانی کارگر بود، به روز اعتصاب گسترده کارگری در «پترزبورگ» تبدیل شد و میان کارگران و پلیس درگیری شد، اعتصابات تا چند روز ادامه یافت و همین، زمینه‌ساز انقلابی در روسیه شد که خیلی سریع و با خونریزی کم به ثمر رسید و «انقلاب فوریه» نامیده شد. با این انقلاب بخش عمده‌ای از قدرت در اختیار سرمایه‌داران و بانکداران طرفدار لیبرالیسم و مروج ایده‌های بورژوایی قرار گرفت. اما ماجرای انقلاب روسیه به همین‌جا ختم نشد. پس از انقلاب فوریه، بلشویک‌ها به رهبری لنین و استالین آمدند و انقلاب اکتبر و بعد... این مقدمه سرآغازی برای ورود به داستان نمایش «حکم» است. نمایشی که مصطفی عبداللهی این روزها بر اساس داستان یک نویسنده ناآشنای روسی (در ایران) به نام «نیکلای اردمان» در مجموعه آزادی اجرا می‌کند. این داستان بازگوکننده زمان بعد از انقلاب اکتبر و شکست فئودالیته تزاری است و درباره یک خانواده ورشکسته فئودال است که هرچند دلخوشی از انقلاب ندارند و از آن زخم خورده‌اند، اما مجبورند برای سپری شدن زندگی خود با دروغ و ریاکاری و داخل شدن به فعالیت‌های حزبی تن به جریان روزمره انقلابی دهند. این نمایش که قالب کمدی و طنزگونه دارد، با زبانی نیش‌آمیز و طعنه‌زننده، تناقض دو تفکر فئودالیته و نظام کارگری را در جامعه آن دوره روسیه به نمایش می‌گذارد و تفکر رادیکالی ایدئولوژی سوسیالیستی را محکوم می‌کند. منیژه گلچین، عباس توفیقی، محمد پورحسن، ناصر آشوری، ژاکلین آواره، فرناز جهانسوز، ویدا جداییان، محمد ساربان، سایه کبیری، علیرضا فراهانی و... بازیگران حکم هستند که در مجموعه فرهنگی هنری آزادی روی صحنه رفته است.

شهر آشوب در سنگلج

عکس: ایران تئاتر

تماشاخانه سنگلج درحال‌حاضر تنها تماشاخانه تهران است که به صورت تخصصی به اجرای نمایش‌های آیینی و سنتی ایرانی اختصاص پیدا کرده و این روزها هم میزبان نمایش تخته حوضی به کارگردانی داوود فتحعلی‌بیگی، هنرمند نام آشنای تئاتر سنتی آیینی است. داستان شهر آشوب براساس قصه‌ای از قصه‌های هزار و یک شب نوشته شده است. قصه این بود که غلام دروغی می‌گوید و به واسطه دروغ او آشوبی در یک فامیل اتفاق می‌افتد. داوود فتحعلی‌بیگی در مصاحبه‌ای در مورد انتخاب این داستان با بیان اینکه سال‌ها پیش این داستان را شنیده بود؛ گفته: «ما گشتیم و آن قصه را در هزار و یک شب پیدا کردیم اما این قصه هزار و یک شب به تنهایی برای ما قانع‌کننده نبود. بنابراین دخل و تصرفاتی در داستان لازم بود. به دلیل مشغله و ناراحتی چشمم از خانم شهناز روستایی خواهش کردم که این قصه را به نمایشنامه تبدیل کند. البته بعد از آن نمایشنامه «بیژن و منیژه» را کارگردانی کردم که ایشان نوشته بود. خانم روستایی به دلیل همین سابقه کار مشترک به خوبی با حال و هوای ذهنی من آشنا بود و متن را نوشت.» فتحعلی‌بیگی که سال‌های زیادی در زمینه نمایش تخته حوضی فعالیت کرده است، می‌گوید: «صحنه نمایش تخته‌حوضی و تعزیه بی‌شباهت به نقاشی مینیاتور نیست. شما در مینیاتور بالا، پشت و داخل اتاق را برای مثال با هم می‌بینید. این ممکن است به جهت پرسپکتیو در اصول نقاشی فرنگی درست نباشد، اما به معنای غلط بودنش هم نیست، چون به هر حال قصد خالق مینیاتورها این بوده است. حالا وقتی آن کاغذ به صحنه تبدیل می‌شود، شما همه مکان‌ها را می‌بینید. تازه گاهی در نمایش‌های سنتی سه مکان را همزمان می‌بینید.»داوود داداشی در نقش سیاه، منیژه داوری، شاهین علایی‌نژاد، شهره اشتری، غلام بابوته، شیرین کاشفی، ملیحه حاجیلو، علی فتحعلی، حمیدرضا الهیاری، شقایق مسافر، حسن مزدوران ثانی، رضا شفیعی و داوود معینی‌کیا نقش آفرینان شهرآشوب هستند که به مجید فروغی بازیگر نام آشنای تئاتر آیینی سنتی تقدیم شده که با بیماری سختی مبارزه می‌کند. این نمایش کمدی همه روزه به جز شنبه‌ها در تماشاخانه سنگلج به روی صحنه می‌رود.

تماشاخانه

هفت شهر عطار در مولوی

■ اجرای مفاهیم عرفانی و فلسفی در قالب تئاتر شیوه‌ای مرسوم است. اما همین مفاهیم در قالب یک تئاتر عروسکی به نظر کاری سخت اما در عین حال جالب می‌آید. اما این تصور تا زمانی است که نمایشی در این قالب‌ها را ندیده باشیم. اپرای عروسکی مولانا یکی از این نمایش‌ها بود که مفاهیم فلسفی و عرفانی را در قالب یک نمایش عروسکی به تصویر کشید. حالا «فهیمه میرزاحسینی» و گروه «درخت سیب» هم این راه را آزموده‌اند و نمایش سربه‌دار هستی را در قالب نمایشی عروسکی به روی صحنه آوردند. داستان این نمایش عروسکی، داستان هفت شهر عشق عطار نیشابوری است. حکایت سرگشتگی این عارف قرن چهارم و پنجم هجری. سیما، سعیده و سمانه میرزاحسینی بازی‌دهندگان عروسک‌ها هستند و فهیمه میرزاحسینی نقش راوی را بر عهده دارد. بابک نصیری‌خواه آهنگساز نمایش است و فهیمه و سیما میرزاحسینی طراحی صحنه را انجام داده‌اند. سربه‌دار هستی بعد از اجرای در بیشه در سالن اصلی مولوی روی صحنه می‌رود.

در انتظار گودو در ایرانشهر

■ سالن استاد انتظامی در انتظار گودو ساموئل بکت می‌ماند. نمایش «در انتظار گودو» به کارگردانی امیر شمس از هفتم مهر در سالن انتظامی خانه هنرمندان ایران به صحنه رفته است. با اینکه همه علاقه‌مندان تئاتر داستان این نمایش را که بارها با شیوه‌های مختلف به صحنه رفته است می‌دانند، اما «در انتظار گودو» نوشته «ساموئل بکت»، نمایش داستانی است درباره آدم‌های فراموش شده که تمام زندگی خود را در جاده‌ای به نام جاده زندگی به انتظار گذرانده‌اند تا بتوانند به رویاهای خود جامه حقیقت بپوشانند. ماهور هاشمی، فریبا مسلم، میترا امجدی، منیره موسوی، الهه عسگری، سعیده فیروزی و حمیده فیروزی بازیگران این نمایش هستند و مجید عیوضی دستیار، رضوان بنی‌عامریان عکاس، مسعود حسینی‌سیانکی سرپرست گروه موسیقی و داوود ذاکری به عنوان بازی‌گردان در نمایش «در انتظار گودو» به طراحی و کارگردانی امیر شمس حضور دارند.

در بیشه

مردی به قتل می‌رسد. در جریان سفر عروس و داماد به منزل و ماوای جدیدشان، راهزنی به نام «تاجومارو» با سودای دست یازیدن به اموال و دارایی‌های سامورایی جوان توطئه می‌کند و در این میان، سامورایی جوان «تاکی‌هیرو» به قتل می‌رسد و همسرش مورد آزار و شکنجه واقع می‌شود... دادگاهی برپا شده و متهم، شاهدان و مظنونان به قتل گرد هم می‌آیند تا به جست و جوی حقیقت بپردازند...

این یک داستان جنایی نیست، خلاصه‌ای از داستان نمایش «در بیشه» است که «ریونوسوکه آکوتاگاوا» ژاپنی آن را نوشته و جواد نمکی با ترجمه «امیرفریدون گرکانی» با همراهی گروه هایکو به روی صحنه رفته است. این نمایش که براساس متن راشومون است، برگرفته از داستان‌های مشهور ژاپنی است و با استفاده از شیوه نمایش‌های سنتی ژاپن مانند کابوکی و تئاتر نو با شکلی ایرانی روی صحنه آمده است. این نمایش از ابتدای اجرایش با نقدهای متفاوتی روبه‌رو شد. جواد نمکی کارگردان و دراماتوژ و بازیگر این نمایش که سال‌ها در ژاپن با انواع تئاتر سنتی این کشور آشنا شده است، سعی کرده تا در جای جای آن از گونه‌های نمایش ژاپن استفاده درست و به جایی داشته باشد. از آنجایی که نمایش‌های ژاپنی بر پایه موسیقی و حرکت استوار هستند موسیقی مارتین شمعون‌پور در کنار بازی بازیگران به عنوان یکی از عناصر مهم نمایش به کار رفته که در نمایش در بیشه می‌توانید آن را مشاهده کنید. عباس آبست، رویا دعوتی، مهناز ذبیحی، وحید راد، امین طباطبایی، محمدرضا علی‌اکبری و بهار کاتوزی بازیگران نمایش در بیشه هستند که از نهم شهریور در سالن اصلی مولوی به صحنه رفته است.

مکبث در استخر

عکس: تماشاخانه ایرانشهر

این روزها با آغاز پاییز هوا کمی به سمت سرد شدن می‌رود. اما این باعث نشده که یک گروه نمایش در تهران ایده خود را برای اجرای نمایش در آب و در فضای باز اطراف خانه هنرمندان تعطیل کند. آن هم نمایش مکبث شکسپیر که در استخری پر از آب به صحنه رفته است. بهروز پناهنده کارگردان این نمایش آن را با نگاهی جدید به نمایشنامه «مکبث» براساس فرم، نور و حرکت تنظیم کرده است و با صدای گلاب آدینه، رامبد جوان، سیامک صفری و بهنام تشکر و بازی علی باروتی، آرمین بشرویه، بهروز پناهنده، امیر رجبی، مهدی مشهدی کاظمی، فرزین نوبرانی و مریم نورمحمدی، هر شب از ساعت ۲۰ اجرا می‌شود. در نخستین شب اجرای این نمایش که همراه با هشت نمایش خیابانی دیگر در خانه هنرمندان اجرا شد هنرمندان سرشناسی چون حمید سمندریان، هما روستا و فریندخت زاهدی به دیدن آن نشستند. سمندریان ضمن تقدیر از کار این گروه گفت که با دیدن این نمایش ایده‌ای به ذهنش آمده که قصد دارد آن را اجرایی کند. مکبث با همین شیوه سال گذشته در جشنواره بین‌المللی تئاتر دانشگاهی و همچنین جشنواره‌های LENT و ANA DESETNICA کشور اسلوونی اجرا شده است.

«من و تلخک» با پایان متفاوت

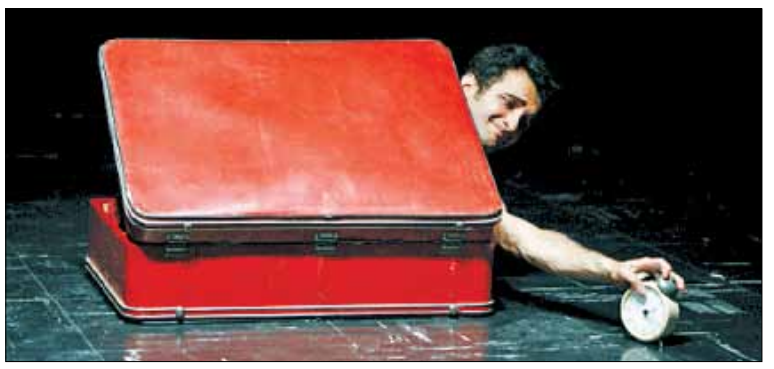

من و تلخک نمایشنامه‌ای است که با نویسندگی و کارگردانی «تیما دهقانی» که بیشتر از آنکه به عنوان یک نمایشنامه‌نویس و کارگردان شناخته شده باشد؛ به دلیل طنزهای مطبوعاتی‌اش معروف است؛ از هفت مهر به مدت ۱۵ شب با ۱۵ پایان متفاوت در تالار انتظامی خانه‌هنرمندان به صحنه رفته است. این نمایش، روایتی است از همراهی همواره شاه‌ها، تلخک‌ها و تلخکی که از تلخکی‌کردن خسته شده است و در روز موعود (روز اجرای نمایش)، تصمیم بزرگی می‌گیرد که دیگر تلخکی نکند، اما... . نیما دهقانی قبل از این نمایش «دور دو فرمان» به کارگردانی حمید پورآذری و «گفت امروز بینی و فردا بینی و پسان فردا (حلاج)» به کارگردانی زهره بهروزی‌نیا را نوشته است. او همچنین موفق شده است که جوایزی مربوط به بهترین کارگردانی و نویسندگی را از جشنواره‌های دانشجویی و عروسکی کسب کند. نمایش من و تلخک از هفت مهر به مدت دو هفته، هر روز ساعت ۱۵:۱۹ با بازی علیرضا کی‌منش و امیرپوشا لباف‌زاده اجرا می‌شود و پایان‌های هرکدام از این نمایش‌ها با دیگری متفاوت خواهدبود.

جدول ۱۳۳۲

افقی:
۱- شهری در شیراز- سنگواره- نیمی از یگان ۲- از دست رفته- از شیرینی‌های یزدی- خوردن ۳- صاف- جاده آهنی- ابزار نجاری ۴- هنوز لاتین- شکسته شدن- انبار ۵- گلی سفید و خوشبو- سبک ادبی صائب- کسی که در جنگ با گاو، گاو را بکشد ۶- شهر افغانستان- عنوان‌بندی- ظرفی مخصوص شمع ۷- محل دفن- جمع دلیل- از اقمار سیاره مشتری ۸- پروتئین گیاهی- زود باور ۹- حرف انتخاب- جرعه‌جرعه- گاز درون لامپ مهتابی ۱۰- اجازه دادن- از قهرمانان شاهنامه- فتنه ۱۱- قطار شهری- ترشی آزمایشگاه- معشوقه رامین ۱۲- آخری- خیابان فرنگی- پیشوند منفی ۱۳- غیرتمند- فلزی پر مصرف- ساز سیمی که ۴۶ سیم دارد وبا دست نواخته می‌شود ۱۴- زیان- ناممکن- کنایه از تندرو ۱۵- حرف همراهی- بالش- آب پس دادن ظرف

عمودی:
۱- نام قدیم ارومیه- جمله‌های قرآنی- خشم و ناراحتی ۲- ویتامین انعقاد خون- نرده- خادم آتشکده ۳- همچنین- شش عرب- زخم چرکینی که آب به آن نفوذ کرده باشد ۴- بلند کردن- برتری- ایستگاه فضایی روسیه ۵- عذر، ایراد- کبود رنگ- یادداشت ۶- گرفتگی زبان- نمایش همراه با شعر و موسیقی- حسد ۷- نفس- از قاریان قرآن- کشیش- دوستداران ۸- واگیری بیماری- خاندان پیامبر اسلام ۹- گدا- از خدایان باستان- روکش بدن- پول ژاپن ۱۰- ظرف استوانه‌ای شکل- مقابل نر- سوغات کرمان ۱۱- دهن‌کجی- دریانورد پرتغالی- مرض قند ۱۲- لباس- نامی دخترانه- شکاف ۱۳- فرو فرستادن- ورزش جودوی چینی- بابا ۱۴- لجاجت- جدید، تازه- پارچه‌ای استریل که روی زخم می‌گذارند ۱۵- شکوه و شکایت- جمع رند- آسوده

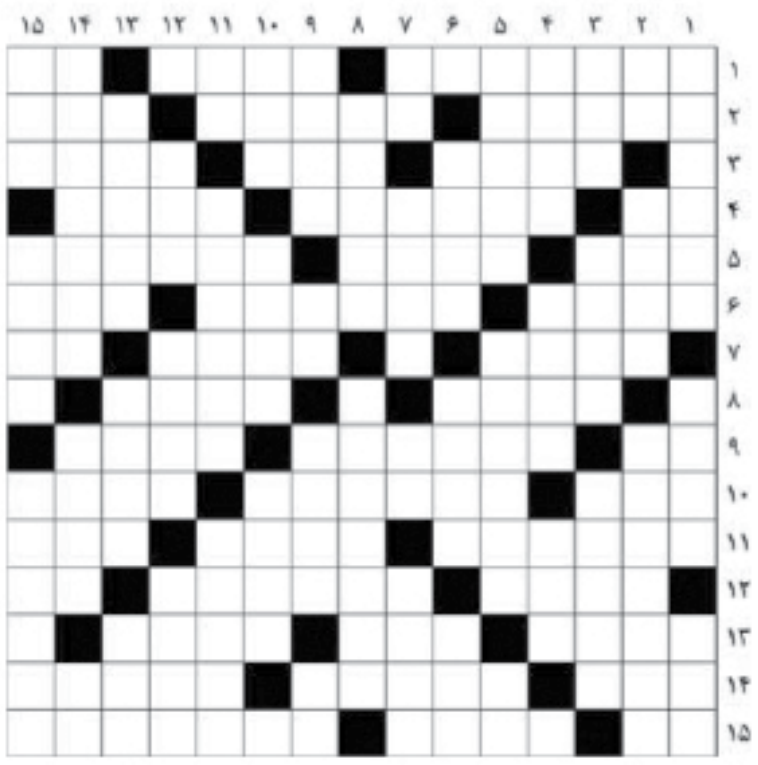

حل جدول ۱۳۳۱

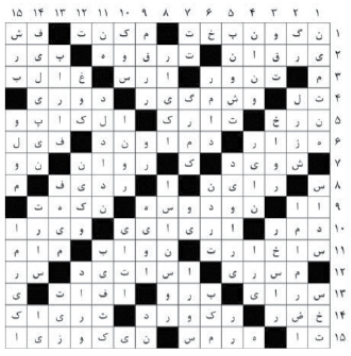

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۳۳۵

۱			۲	۶		۳		
۳		۸	۱			۶		۷
۹			۴	۳		۵		۲
	۴			۸	۲	۹		۱
			۷		۴			۵
۶			۳		۹	۲	۷	
۸	۱		۵	۷			۲	
	۶	۵			۱		۸	
			۸	۴	۶			۹

قانون‌های حل جدول سودوکو:
۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

حل سودوکو ۳۳۴

۸	۲	۹	۳	۶	۴	۵	۱	۷
۷	۱	۳	۸	۹	۵	۶	۴	۲
۴	۶	۵	۱	۷	۲	۳	۹	۸
۱	۳	۲	۷	۴	۹	۸	۶	۵
۹	۷	۶	۲	۵	۸	۴	۳	۱
۵	۴	۸	۶	۱	۳	۲	۷	۹
۶	۵	۱	۴	۸	۷	۹	۲	۳
۳	۸	۷	۹	۲	۶	۱	۵	۴
۲	۹	۴	۵	۳	۱	۷	۸	۶